

หลักสูตรทายาทเกษตรกรมืออาชีพ รุ่นที่ ๔

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยในปัจจุบันมีเกษตรกรเป็นผู้สูงอายุเฉลี่ยประมาณ ๕๕ ปีขึ้นไป โดยที่ลูกหลานและคนในครอบครัวส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะสืบทอดอาชีพเกษตรกรต่อ และมีการประมาณการกันว่าเหลือลูกหลานที่จะสืบทอดอาชีพเกษตรกรเพียง ๑๐% ของจำนวนที่มีอยู่ทั่วประเทศ เกษตรกรรุ่นพ่อแม่ส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้ลูกมาทำอาชีพการเกษตร เพราะต้องการให้ลูกสุขสบาย โดยมีความคิดว่า อาชีพการเกษตรเป็นอาชีพที่มีรายได้น้อย มีความเสี่ยงมาก น้อย ต้องตากแดดตากฝน พ่อแม่ที่เป็นเกษตรกรส่วนใหญ่จึงพยายามหาเงินทุกวิถีทางที่จะส่งลูกให้มีการศึกษาสูง ๆ เมื่อจบการศึกษาแล้ว จะได้ทำงานรับราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือบริษัทใหญ่ ๆ เพื่อมีให้ลำบากเหมือนพ่อแม่

มูลนิธิอาจารย์จำเนียร สารระนาค (มจส.) ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (มสธ.) จึงได้ร่วมกันค้นหาทางออกให้กับวิกฤต โดยทำให้คนหนุ่มสาวเชื่อมั่นว่า ทำอาชีพเกษตรแล้วมีกิน มีรายได้ดี และมีเกียรติ มีความสุขที่ได้ผลิตอาหารเลี้ยงคนในชาติ และคนทั่วโลก โดยนำจุดอ่อนและอุปสรรคมาจัดทำโครงการ “ทายาทเกษตรกรมืออาชีพ” ขึ้น โดยดำเนินการมาแล้ว ๓ รุ่น ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ ทายาทเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป กลับมาสืบสานงานการเกษตร มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการทำอาชีพเกษตรกรรม รู้จักวิเคราะห์ เชื่อมโยงในการทำแผนชีวิต แผนธุรกิจ และร่วมกับคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการเกษตรต่อไป

ดังนั้น เพื่อเพิ่มจำนวนหนุ่มสาวเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้กลับมาสืบสานงานการเกษตรให้มากยิ่งขึ้น และเป็นเกษตรกรที่สามารถพัฒนางานเกษตรให้ทันสมัย ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจชุมชน เพื่อพัฒนาเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรให้ครบห่วงโซ่มูลค่า (Value chain) ด้านการเกษตร ธ.ก.ส. และ มจส. จึงร่วมมือกันขยายโครงการทายาทเกษตรกรมืออาชีพต่อไปอีก โดยมอบหมายให้สถาบันเพื่อพัฒนาการเกษตรและชนบทจำเนียร สารระนาค (สจส.) เป็นผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับการฝึกอบรมเกษตรกรรุ่นใหม่

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการกลับมาสืบทอดอาชีพเกษตรกรของครอบครัว
๒. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการเรียนรู้เข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อวิถีเกษตรกรรม
๓. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รู้จักคิด วิเคราะห์ เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบได้
๔. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถจัดทำแผนธุรกิจในการประกอบการเกษตร
๕. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นของตนเอง

กลุ่มเป้าหมาย บุตรหลานเกษตรกรที่มีอายุไม่เกิน ๓๕ ปี จำนวน ๒๐๐ คน จำแนกเป็น

ระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี (๑ เมษายน ๒๕๖๐ – ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๑)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลต่อผู้เข้าร่วมโครงการ

๑. ได้รับความรู้ที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพการเกษตร ได้แก่ ความรู้เรื่องการผลิต การลดต้นทุน การเพิ่มมูลค่า/คุณค่าของผลผลิต การตลาด การทำแผนธุรกิจ โดยไม่ต้องลองผิดลองถูกเอง
๒. ได้เรียนรู้การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ ในการนำไปพัฒนาชีวิต พัฒนาการเกษตรของตนเอง
๓. ได้รู้จักแหล่งเรียนรู้ที่นอกเหนือจากสถาบันการศึกษา เพื่อการหาความรู้เพิ่มเติมจาก ปราชญ์ชาวบ้าน จากศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน สังคมออนไลน์ ฯลฯ
๔. ได้เครือข่ายรุ่นพี่ รุ่นเพื่อน เพื่อการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนพันธุ์ หรือผลผลิตทางการเกษตร
๕. ได้พัฒนาต่อยอดความรู้เพื่อเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร

ผลต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

๑. ได้ขยายเกษตรกรมืออาชีพเพิ่มขึ้นจำนวน ๒๐๐ คน เพื่อพัฒนาเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. ทดแทนรุ่นพ่อแม่ที่สูงวัยแล้ว
๒. เป็นการสร้างลูกค้ากลุ่มใหม่ที่สามารถพัฒนาเป็นผู้ประกอบการรายย่อยต่อไป

ผลต่อสังคมประเทศชาติ

๑. เสริมสร้างความมั่นคงของอาชีพเกษตรกรกรม ให้คนหนุ่มสาวมาสืบทอดอาชีพต่อจากพ่อแม่
๒. ช่วยให้คนหนุ่มสาวกลับคืนท้องถิ่นบ้านเกิด ลดความแออัดของสังคมเมือง
๓. สร้างความตระหนัก ตื่นตัวแก่สังคมและเสริมสร้างศักดิ์ศรีของอาชีพเกษตรกรกรม
๔. คนหนุ่มสาวที่กลับคืนท้องถิ่น เป็นแรงงานสำคัญในการพัฒนาชุมชนในชนบทต่อไปได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. จัดทำร่างหลักสูตร ประชุมหารือส่วนงานที่เกี่ยวข้อง
๒. ประกาศรับสมัครบุคลากรเกษตรกรเข้าเป็นทายาทเกษตรกรมืออาชีพ
๓. รับสมัครและคัดเลือกผู้สมัครเข้ารับการฝึกฝนอบรม
๔. ดำเนินการฝึกฝนอบรมตามกระบวนการขั้นตอนของหลักสูตร ตลอดระยะเวลา ๙ เดือน ดังนี้
 - ๔.๑ อบรมปฐมนิเทศ เป็นกระบวนการทำความเข้าใจกับทายาทเกษตรกร เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ในโครงการและ ให้ทายาทเกษตรกรได้วางแผนชีวิต แผนธุรกิจของตนเอง ตลอดจนได้ทำความเข้าใจกับเพื่อนทายาทเกษตรกรด้วยกัน ใช้เวลา ๕ วัน ๔ คืน
 - ๔.๒ เรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็ยกระบวนการสร้างการเรียนรู้เชิงลึกเข้าไปฝึกงาน และไปร่วมลงมือปฏิบัติจริงกับผู้ประกอบการที่ประสบผลสำเร็จ จนสามารถเขียนแผนธุรกิจ แผนการผลิต

การแปรรูป การตลาด ตลอดจนแผนการเงินการลงทุน แผนการบริหารจัดการ และแผนการ
สร้างเครือข่าย โดยใช้เวลาการเรียนรู้ฝึกฝนอบรม ๓๐ - ๖๐ วัน (๒ เดือน) ซึ่งจะต้องนำเสนอ
แผนพัฒนาชีวิต และแผนธุรกิจครบวงจร เป็นรายภาค

- ๔.๓ การนำสู่การปฏิบัติจริงในฟาร์ม (ครอบครัว หรือ ชุมชนตนเอง) ใช้เวลา ๖ เดือน และจะต้องจัด
ให้มีการออกติดตาม นิเทศ และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนชีวิตและแผนธุรกิจของ
ทายาทเกษตรกรมืออาชีพทุกคน โดยคณะทำงานครบทุกภาคส่วน ทั้งนี้ ทีมพี่เลี้ยง คือ
พนักงานพัฒนาลูกค้า ที่สังกัด ผสข. สนจ. หรือ จากพนักงานสาขา ก็จะเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ
กำกับ ติดตาม สนับสนุน อย่างต่อเนื่อง
๕. กำกับ ติดตาม แนะนำ ประเมินผล และ จัดเวทีสัมมนากลุ่มย่อยแต่ละภาคเพื่อรายงานความก้าวหน้า
๖. จัดอบรมสัมมนาเสริมความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้
๗. จัดแสดงผลงาน โดยวิธี การนำเสนอสาระนิพนธ์ชีวิตและงาน ของทายาทเกษตรกรมืออาชีพ พร้อมกับ
การออกร้านจำหน่ายผลิตผล ผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้น
๘. จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ เสนอผู้บริหารธนาคาร

แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม	ระยะเวลา	สถานที่
๑. จัดทำโครงการ ประชุมกับส่วนงานที่เกี่ยวข้อง	เมษายน	มจส. และ สจส. ๔๖๙ ถ.นครสวรรค์ เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ www.chamnieng.org
๒. ประชาสัมพันธ์โครงการ	พฤษภาคม-มิถุนายน	
๓. รับสมัคร	พฤษภาคม-มิถุนายน	
๔. คัดเลือกและประกาศชื่อผู้ผ่านการคัดเลือก	สิงหาคม	
๕. รายงานตัวเข้ารับการปฐมนิเทศ	กันยายน	กรุงเทพมหานคร
๖. ทายาทเกษตรกรเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น	กันยายน - กุมภาพันธ์	เรียนรู้ในฟาร์มต้นแบบ ฝึกปฏิบัติในฟาร์ม
กิจกรรม	ระยะเวลา	สถานที่
๗. ประชุมกลุ่มย่อย รายงานความก้าวหน้า	กันยายน	ฝ่ายกิจการสาขาภาค ๙ ภาค
๘. เวทีสัมมนาเพื่อเติมความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ครั้งที่ ๑ (ตุลาคม)	ภาคเหนือ ภาคใต้
	ครั้งที่ ๒ (ธันวาคม)	ภาคเหนือ ภาคใต้
	ครั้งที่ ๓ (กุมภาพันธ์)	กทม./ปริมณฑล
๙. นำเสนอสาระนิพนธ์ชีวิตและงาน ของทายาทเกษตรกรมืออาชีพ พร้อมกับการออกร้านจำหน่ายผลิตผล ผลิตภัณฑ์	มีนาคม	ธ.ก.ส. สำนักงานใหญ่ อาคารบางเขน

คุณสมบัติผู้สมัคร

ผู้ที่สมัครเข้าร่วมโครงการทายาทเกษตรกรรมมืออาชีพ ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

๑. ผู้สมัครเป็นบุตรหลานเกษตรกรหรือ ประชาชนทั่วไป
๒. ผู้สมัครต้องมีความมุ่งมั่นที่จะทำเกษตรกรรมยั่งยืนและต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๓. ผู้สมัครต้องมีเวลาและตั้งใจในการเข้ารับการเรียนรู้และสามารถเข้าร่วมการเรียนรู้ตามกระบวนการอย่างสม่ำเสมอ
๔. ผู้สมัครต้องมีอายุ อยู่ในช่วงระหว่าง ๒๐ ถึง ๓๕ ปี
๕. ผู้สมัครจะต้องประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีที่ดินทำการเกษตรแล้วตั้งแต่ ๒๐๐ ตารางวา ขึ้นไป (จะเป็นของตนเองหรือของบิดามารดา หรือของคนอื่นให้ทำกินฟรี หรือที่ดินเช่า ก็ได้)
๖. ผู้สมัครต้องมีหนังสือรับรองจาก บิดา มารดา หรือ ผู้อาวุโสในชุมชน หรือปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้นำกลุ่ม หรือผู้นำชุมชน หรือ อื่น ๆ (ระบุ.....)

การรับสมัคร

ผู้ที่สนใจจะสมัครเข้าร่วมโครงการฯ ขอรับใบสมัครได้ที่ ธ.ก.ส. ทุกสาขาทั่วประเทศ หรือที่ มูลนิธิอาจารย์จำเนียร สารระนาด (ธ.ก.ส. อาคารนางเลิ้ง) หรือ Download จาก www.chamnieng.org

การส่งใบสมัครเข้าร่วมโครงการฯ สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

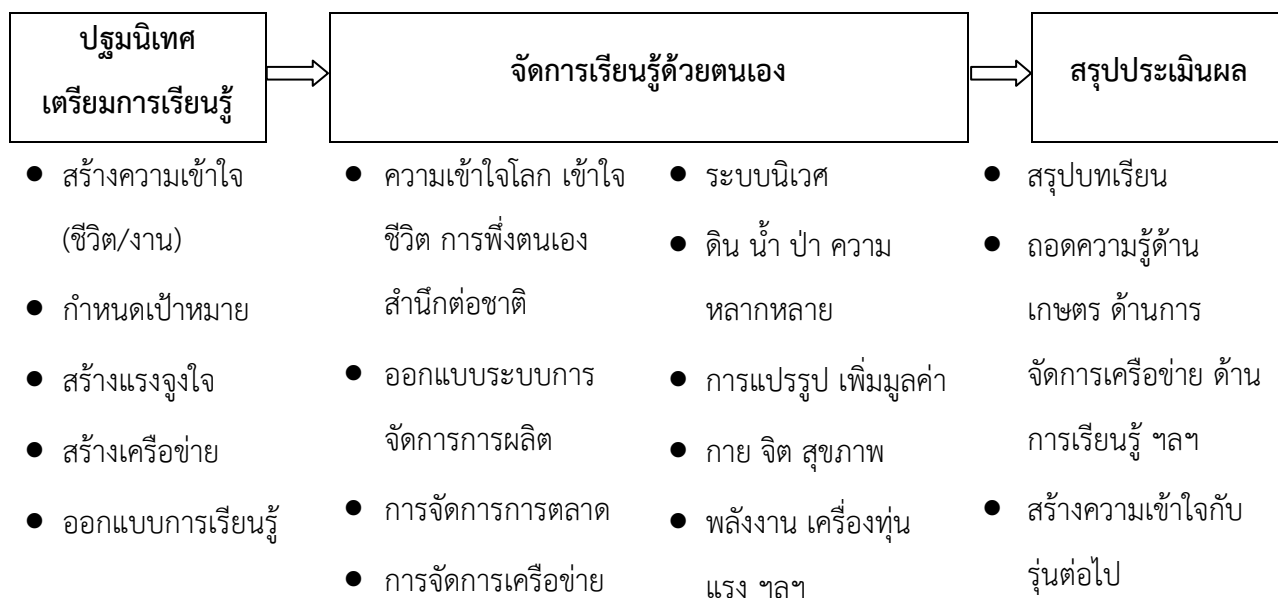
๑. ส่งใบสมัครทางไปรษณีย์ ไปยัง มูลนิธิอาจารย์จำเนียร สารระนาด (ธ.ก.ส. อาคารนางเลิ้ง) เลขที่ ๔๖๙ ถนนนครสวรรค์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐
๒. ส่งใบสมัครทางโทรสาร (FAX) หมายเลข ๐-๒๒๘๐-๘๖๔๓
๓. ส่งใบสมัครทาง E-mail : ciardbaac@gmail.com

การคัดเลือกผู้สมัคร

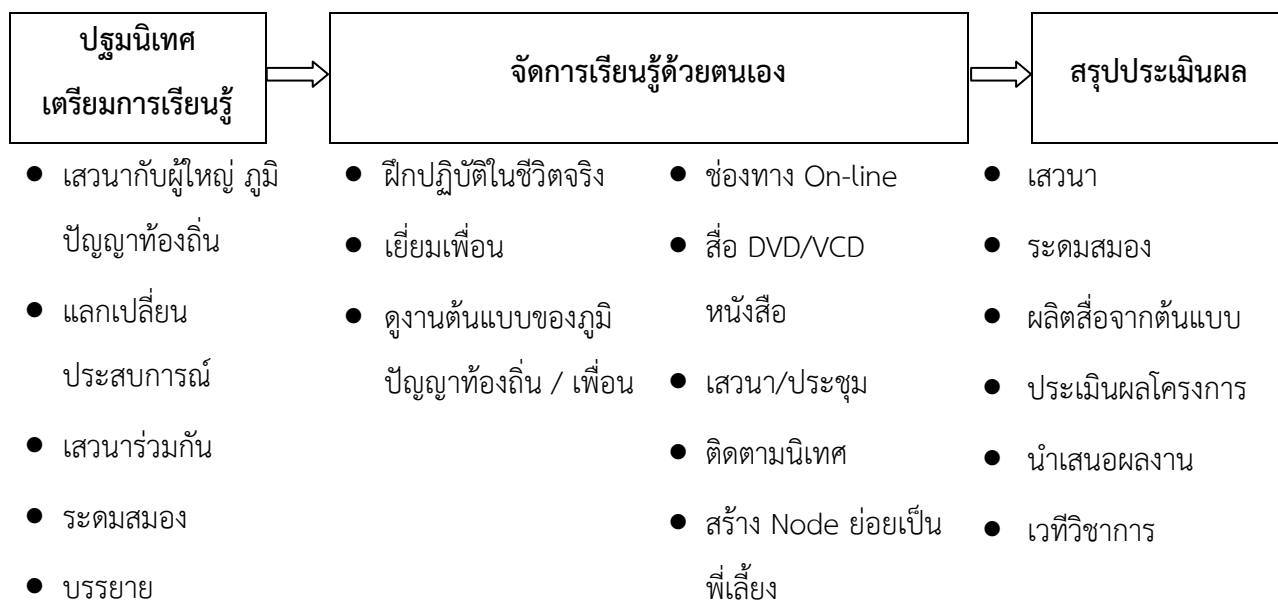
เกณฑ์การคัดเลือกตามคุณสมบัติของผู้สมัครที่กำหนด ทั้งนี้ หากมีคุณสมบัติเท่ากัน ให้พิจารณา ดังนี้

๑. ต้องไม่ทำงานประจำ เพราะต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
๒. เป็นบุตรหลานเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. เป็นลำดับแรก
๓. เป็นบุตรหลานเกษตรกร
๔. มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม
๕. ลำดับอายุ อายุมากได้ก่อน
๖. ลำดับที่ดินทำกิน มีที่ดินทำกินมากได้ก่อน

กรอบคิดและประเด็นที่ควรจัดให้เกิดเรียนรู้ของทายาทเกษตรกรมืออาชีพ

วิธีการดำเนินงานจัดการเรียนรู้ให้ทายาทเกษตรกรมืออาชีพ

การประเมินผล

๑. ประเมินการเรียนรู้ของทายาทเกษตรกร

ประเด็นประเมิน	วิธีการประเมิน
๑. การกลับมาสืบทอดงานด้านการเกษตร	ตรวจเยี่ยม
๒. ทักษะที่ดีต่ออาชีพการเกษตร	แบบสอบถาม/ สัมภาษณ์
๓. การรู้จักคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยง	การทำแผนธุรกิจ
๔. ความสามารถในการทำแผนธุรกิจ	แผนธุรกิจ
๕. การเรียนรู้	การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ / การตรวจเยี่ยม

ผู้ผ่านการประเมินเพื่อรับวุฒิปัญญาบัตรจะต้องปฏิบัติ ดังนี้

๑. เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างน้อยร้อยละ ๘๐ ของจำนวนวันในโครงการ
๒. สืบทอดงานด้านการเกษตรอย่างแท้จริง
๓. จัดทำสารนิพนธ์ และแผนธุรกิจ

๒. ประเมินความพึงพอใจในการจัดโครงการ

ประเด็นประเมิน	วิธีการประเมิน
๑. ความพึงพอใจของทายาทเกษตรกร	แบบสอบถาม
๒. ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	แบบสอบถาม

หน่วยงาน/องค์กร ผู้รับผิดชอบ

๑. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)
๒. สถาบันเพื่อพัฒนาการเกษตรและชนบทจำเนียร สารนาะ (สจส.)
๓. มุลินธิอาจารย์จำเนียร สารนาะ (มจส.)